

DOMOSTWO (53) sb n

domostwo (48), **domowstwo** (5); domostwo *BielŻyw*, *ZapMaz*, *MurzNT*, *BielKom*, *BielKron* (18), *KwiatKsiąż*, *ModrzBaz* (3), *ZapKościer* (5), *WisznTr*, *ArtKanc*, *ActReg*, *OrzJan*, *LatHar*, *SarnStat*, *GosłCast*, *KlonWor*; domowstwo *OpecŻyw*, *MetrKor*; domostwo : domowstwo *Mącz* (5 : 1), *SkarŻyw* (3 : 2).

Wszystkie o jasne.

sg N domostwo (5). ◇ G domostwa (12). ◇ A domostwo (12). ◇ I domostw(e)m (20). ◇ V domostwo (1). ◇ pl N domostwa (1). ◇ A domostwa (1). ◇ I domostwy (1).

Sł stp (aneks), Cn notuje, Linde XVI (jeden z tych samych przykładów) – XVII (z Cn) – XVIII w.

1. *Budynek, dom z zabudowaniami gospodarskimi, gospodarstwo; aedes, aedificium, tectum Mącz* (25) : Tedy będzie więcéy chwálebné domowstwo vbogię niżli paláce vzlotzoné. *OpecŻyw* [192]; Ten ma zdrowie pieniądze/ y dobre domoństwo/ Ten zálie ćirpi boleść/ fráfunk y vboftwo *BielKom* Bv; [*Serwijus*] Przidał czwartý Tribus do trzech dawnych. [...] dopuścił pořady tym ktorzy řwego domořtwá nie mieli *BielKron* 103, 58, 458v; *KwiatKsiąż* A2; Extant aedificia modice ab humo, Budowanie á domořtwá bárzo niskie. *Mącz* 112b; inhospita tecta Niegořcinne domořtwow/ puřte nie budowne niebezpieczne. *Mącz* 159a, 105b, 113c, 361d; *SkarŻyw* 262; slachetny pán Agufin ofzowřky, przedał czářtkye Imyeny swego na malym potleřzú y sdomořtwem *ZapKościer* 1588/78, 1582/30v, 1584/43, 1585/53v, 1586/63v; *LatHar* 633.

Zwoty: »domostwo opatrzyć« (2); *BielŻyw* 30; Prořilem iey potym/ [...] abych mogł ku pożyřtku łobie co kupić/ czym bych mogł ná potym řwoie domořtwow opářzyć. *BielKron* 459.

»domostwa patrzyć (a. patrzeć) [= *dogłřdać, dbać*]« = *curare aedes Mącz* (3); ktorzyto wpana Chriřtuřa wierząc niechodźili zaniem/ ale řwego wrzędu i domořtwow patřząc/ řprawowali řię wedłé woléi a rořkázaniá iego. *MurzNT* 93v; *Mącz* 73b; *GosłCast* 45.

Szereg: »domostwo, (i) rořa« (2): Trudno řchowáć w zánádrá domořtwow y roře/ Trudno to nieřć na inřzú dźiedźinę przez pole. *KlonWor* 4, 53.

2. *Domownicy, wszyscy mieszkający pod wspólnym dachem, członkowie rodziny ze służbą; familia Modrz* (23) : á mieřczány z domořtwem ich pobrał do Rzymá obyczáiem przodkow řwoich *BielKron* 102, 17v, 68; Gdy tedy przepráwił řwoie domořtwow przez rzekę łordan: řam zořtał z tej řtrony. *SkarŻyw* 348; Day nam chlebrá powřzedniego/ [...] ráćz domořtwem nas opářzyć *ArtKanc* M19; *ActReg* 114.

Wyrażenie: »ze wřzytki(e)m domořtwem« (15): Był w okřęćie Noe przez wřzytek czás trzynáćie mieřęcy ze wřzytkim domořtwem řwoim. *BielKron* 5; A ták wyřzedł Izráel ze wřzytkim domořtwem y z dobytki z zyemie Kánáneřřkiey do Egiptu *BielKron* 17v, 17v, 39v, 41, 60v, 102 (11): ieffliby to niemogłó być/ tedy do řwey źiemie obywatelé oney kráiny przenieřć ze wřzytkim domořtwem [*cum omni familia*] *ModrzBaz* 126v, 93; [*Józef*] wziął oycá z wřzytkim domowřtwem do Egiptu/ y ofádził ie ná ziemi co nalepřzey *SkarŻyw* 349, 283.

Szeregi: »czeládz abo domostwo« (1): bo wřzytkiego w domu zániedbawřzy odchodźá przyiáćioł/ czeládzi ábo domořtwá/ Zborow [*et amicos, et familiam, et ecclesias*] *ModrzBaz* 91v.

»ołtarz i domostwo« (1): [W. K. M. *uderz na Turka*] byfmy zász/ [...] ták fie nie vdáli/ że z nim czynimy o ołtarze y domoŃtwá náłzé *OrzJan* 35.

3. *Sprzęty domowe, urządzenia i wyposażenie domu, żywy i martwy inwentarz; supellex JanStat, Cn; apparatus a. dotes praediorum, instrumentum, res familiaris, res privatae et domesticae, utensilia Cn* (5) : Thedi wŃchithko domoŃtwo. Iako konye, woli, krowi, owcze, y kozy y wŃchithko domowe naczinye, kotli, czene [zostawił] *MetrKor* 59/77; Naprzoth wzięła líchati. y Chusti Biale. [...] Item myedzy. molfiądzv. y ynŃchego wŃlifŃkiego domoŃtwá. *ZapMaz V S 2/332v*; Máiętność pozostała po nim/ ná cztery czerwone złote ízacowana była/ z ízátami y wŃzytkim domoŃtwem/ okrom iedney łyzki írebrney/ ták ísz go niebyło czym pogrześć. *SkarŻyw* 414; *WisznTr* 17; Dla tego rozporządzamy/ íkázuiemy/ y wŃtáwiamy: áby wŃzyŃtki Zamki/ twiérdze/ miáltá [...]/ KoŃcioły/ y wŃi [...] ze wŃzytkiemi ich domoŃtwy [cum omni sua supellectili *JanStat* 876]/ ítrzelbą/ ochędoŃtwy/ y wŃzyŃtkiemi rzeczami [...] byłyby zásię wróconé. *SarnStat* 1097.

4. [Wspólnota pochodzenia (tu: z jednego kraju):

Szereg: »krewność i domowstwo«: Toć iuż nie będzie Krol/ [...] ále Tyrranus/ kto praw nie dżierzy/ wierzmi y thakowegoć by Lithwá nie ćierpiáłá/ choć by íię z ich krwie vrodził/ ítharálic by íię theż o inego/ y woleli by Cudźoziemcá [!] zlepfzymi [!] przypatkami [...] niż íwego z íamą krewnością/ y domoŃtwem *RotRozm K3v*].

Synonimy: 1. *budowanie, gospodarstwo*; 2. *czeladź, dobytek*.

Cf **DOM**